

Huntington segons Carnahan

Pere Antoni Pons

Lions for lambs

No és tan conegut com el seu germà Joe, director de *Narc* i d'*Smokin' Aces*, però l'any passat Matthew Michael Carnahan va fer el seu debut a la palestra cinematogràfica signant el guió de dues pel·lícules que tingueren més o menys ressò. Una fou *The Kingdom*, dirigida per Peter Berg i interpretada per Jamie Foxx, Chris Cooper i Jennifer Garner; l'altre, *Lions for Lambs*, dirigida per Robert Redford, i protagonitzada per ell mateix juntament amb Tom Cruise i Meryl Streep. Cap de les dues és certament memorable, però totes dues són interessants –la primera més que la segona– per diverses raons. La principal és que constitueixen una mena de díptic força lúcida, apassionat i convuls de les relacions que avui els EUA mantenen amb Orient, sobretot amb el món àrab: Aràbia Saudita, l'Iraq, l'Iran i l'Afganistan.

Samuel Huntington és el pare d'una de les teories més comentades que han aparegut en les últimes dècades. La idea segons la qual els grans conflictes que es produiran al llarg del segle XXI no seran per qüestions ideològiques i entre estats-nació, sinó per qüestions de creences i entre civilitzacions. Quan Huntington va formular i exposar

Alions for Lambs els protagonistes són un senador bel·licós i amb pocs escrúpols (Cruise), una periodista decebuda amb ella mateixa perquè amb els seus escrits va promoure el fiasco terrible de la guerra de l'Iraq (Streep), i un professor universitari...

la seva teoria al seu famós llibre **El xoc de civilitzacions**, no van ser poques les veus crítiques que l'acusaren d'exagerat i d'alarmista, d'atiar la xenofòbia i el conflicte. Els atemptats contra les Torres Bessones i els esdeveniments post-11 de setembre, però, li han anat donant la raó. Amb els guions de les dues pel·lícules abans esmentades, M. M. Carnahan dona el seu punt de vista sobre tan delicat assumpte, des de dues perspectives distintes i manejant uns materials complementaris.

The kingdom

A *Lions for Lambs* s'analitza –un mal verb per a una pel·lícula, però per a aquesta és prou adequat– el comportament intern dels EUA davant del nou panorama internacional. Els protagonistes són un senador bel·licós i amb pocs escrúpols (Cruise), una periodista decebuda amb ella mateixa perquè amb els seus escrits va promoure el fiasco terrible de la guerra de l'Iraq (Streep), i un professor universitari més cansat que idealista (Redford) el qual ja solament aspira a trobar alguns seus alumnes capaços –tant per ganes com per caràcter i talent– de fer alguna cosa en favor del bé comú. Dit d'aquesta manera, pot fer la impressió que *Lions for Lambs* és més un assaig sociopolític filmat que no una pel·lícula. I, en certa manera, és així: amb els seus llargs diàlegs, es pot dir que és un assaig amb personatges, cosa que llasta cinematogràficament el resultat, però que alhora fa que l'espectador hi trobi uns elements que poc sovint es troben en una pel·lícula de Hollywood. Algú dirà, com a retret, que allò que dóna el film de Redford ja es pot trobar cada dia o cada setmana al *New York Times* i a la revista

Time. I tindrà raó. Però cal també reconèixer que M.M.Carnahan no escriu pitjor ni és menys fi en les seves anàlisis que algunes de les millors plomes de la premsa nord-americana més prestigiosa.

Si *Lions for Lambs* és un reportatge sobre les diferents actituds, idees i opinions que forgen la política interna americana, *The Kingdom* traspassa les fronteres del país i dóna una visió de la seva política internacional. La trama es localitza a l'Àrab Saudita, i l'argument pren com a punt de partida un terrible atemptat contra un campament habitat per famílies americanes que treballen en un camp petrolífer del país. Moren centenars de persones, i un equip de la CIA hi és enviat per investigar-ho. Un cop sobre el terreny, els agents, plens de ràbia i prejudicis, aniran descobrint els matisos –les diferents actituds, idees i opinions– que conformen el bàndol *enemic*. *The Kingdom* ofereix, és clar, el típic relat de descoberta de l'altre, però el triomf cinematogràfic de la pel·lícula –que es deu a la intel·ligència del guió de Carnahan i al nervi trepidant de la direcció de Berg– és que aquest relat és explicat des de la cruesa esquerpa del thriller. Sense edulcorament ni concessions, amb tanta tendresa com violència, amb més sang que bones intencions, i sobretot sense negar que tant els d'un bàndol com els de l'altre comparteixen un mateix fons visceral, humà, tant en els aspectes positius com en els més abominables i salvatges.

Com que és cinema i no un pamflet doctrinari, allò que es desprèn del díptic de Carnahan és més una visió de la complexitat de l'assumpte que una proposta explícita de solucions. La cosa està fududa, en tots dos bàndols hi ha gent interessada en què les coses segueixin emmerdades, tant en un lloc com en l'altre hi ha dolor i confusió, i la bona fe i la bondat no tenen nacionalitat: aquest és el discurs del díptic. La complexitat de totes dues pel·lícules queda perfectament exemplificada, a *Lions for Lambs*, en l'heroic martiri, patriòtic i reflexiu, dels dos estudiants de Redford que s'allistaren voluntaris per anar a combatre a l'Afganistan, empetos no per una inconsciència megalòmana ni tampoc per una passió heroica i sanguinària, sinó per un sentit extremat del deure (que a molts pacifistes europeus potser els costarà entendre i acceptar). A *The Kingdom*, la complexitat queda evidenciada en l'apoteòsic final, quan es revelen les semblances primàries que hi ha entre l'agent americà bo de la CIA i l'àrab vell que és el líder d'una cèl·lula terrorista. És, també, un mèrit de Carnahan la capacitat per oferir –les dues últimes frases del film– una clenda emocionant i fins i tot esperançada des del realisme més brutal i la incorrecció política més valenta i pertorbadora.

Reprent Huntingtion, es pot concloure que allò que Carnahan ve a dir amb els seus dos guions és que hi ha un xoc de civilitzacions, que representa una amenaça evident, feridora i palpable. Però que a la vegada aquest xoc de civilitzacions no és una fatalitat. I que, sigui com sigui, és molt pitjor cercar culpables que provar de trobar solucions. ■